

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL X No. 32
28 SEPTEMBRIE 1930

În acest număr: *Politica unor arde'eni rătăciți de Mareșalul Averescu;* *Cine se tânguie... poezie de Mihai Novac;* *Creditul agricol de Ion Jacob;* *Între Carpați și Ararat de P. Nemoianu;* *Un român, erou austriac de V. P. Râmniceanu;* *Cronica politicii interne: Adunarea dela Sighișoara de A. H.;* *Cronica politicii externe: Alegerile generale în Germania de V. P. R.;* *Gazeta rimată: Amurgul minciunii de Ion Vorbă-Dreaptă;* *Insemnări: Moșiunea dela Sighișoara, Amânarea Parlamentului, Orbul găinilor, Experiența liberală, Schimbarea la față, Afițiuni pătimașe, etc. etc.*

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STR. REGINA MARIA No. 35

32 PAGINI

UN EXEMPLAR 10 LEI

Țara Noastră

Politica unor ardeleni rătăciți

Discursul dlui mareșal Averescu la banchetul dela Sighișoara*

Dați-mi voe, mai întâi, să mulțumesc acelor care mi-au exprimat sentimente de încredere. Imi urez să mă pot ține la înălțimea acestor sentimente și să nu aveți nici o desamăgire. De altfel sunt sigur că voi pași cu pași fermi pe un drum sănătos, fiind sprijinit de elemente ca d-v., și de un patriotism cald, ca acel pe care l'am constatat la înfrunirea de azi și acum la masa la care ne găsim.

Mi-am propus la înfrunirea de azi să nu vorbesc de partidele politice, sau de diferitele grupări din țară, și m'am ținut strict numai pe linia dreaptă a chestiunii naționale. Și dați-mi voe să urmez și acum tot aceeaș cale.

Incontestabil că guvernul actual a făcut multe greșeli; ar fi mai bine să spun că partidul național-țărănesc a făcut foarte multe greșeli înainte de a veni la guvern și după ce a venit la guvern. Ce material interesant am găsi, dacă am trece în revistă aceste greșeli! Unele au fost atinse, dar numai în treacăt, în cuvântările de azi. După mine, cea mai gravă greșală e aceea care e în legătură cu chestiunea națională. Aceasta este o greșală criminală. Le-aș erta toate celelalte greșeli, dacă n'ar fi comis-o pe aceasta.

S'a vorbit adinioară de reabilitarea Ardealului. Eu nu știu dacă Ardealul trebuie să se reabiliteze. De altfel nici d. Silviu Dragomir n'a spus acest lucru, de oarece a tras o linie de demarcațiune între partea sănătoasă și partea rătăcită a Ardealului. Eu cred că

* După note stenografice.

Ardealul a suferit foarte mult din cauza unor răătăciți cari au stricat ardelenilor reputația. Ei au creat o imagine deformată a Ardealului.

Greșeli s'au făcut și dintr'o parte și din cealaltă a Carpaților.

Pot să vă afirm în mod pozitiv, însă, un lucru de care cred că toți acei cari au avut contact cu Vechiul Regat au putut să-și dea seama, și anume acela că s'au putut comite fel de fel de greșeli în Vechiul Regat, însă nici o greșală din punctul de vedere național.

V'am vorbit la întrunire, cum a încolțit în mine încă din fragedă copilărie simțământul național, când am văzut chipurile lui Horia, Cloșca și Crișan, și spuneam că aceasta n'a fost o simplă întâmplare. Era o pregătire de ani, și ani sau cum a spus foarte bine Octavian Goga, de mii de ani. Sentimentul național vorbea în noi pentru a pregăti ziua mare în care frații din cele două părți ale Carpaților să-și dea mâna și să se unească într'o Românie mare.

Din nenorocire nu acelaș lucru s'a întâmplat în Ardeal. În Ardeal s'au găsit minți răătăcite care au gândit altfel, și răătăcirea a mers crescând.

Povestea e veche. Cu mare atențiune, dar și cu mare durere l'am ascultat pe Octavian Goga când a povestit în Cameră un crâmpei din acest proces.

Eu merg până acolo, încât chiar acestor răătăciți nu le contest iubirea Ardealului. Dar ei înțeleg Ardealul cu ochii spre Budapesta, iar partea sănătoasă a Ardealului, adică cei cari au gândit și gândesc ca Goga, iubesc Ardealul cu ochii ațintiți spre București. (Aclamații). Aceasta e mare deosebire între cele două tabere din Ardeal.

E de neînțeles pentru mine, cum de au putut să pătrundă în viața țării, la locurile de frunte, ca reprezentanți ai Ardealului, acei cari nu sunt de cât reprezentanții unei minorități răătăcite din Ardeal.

În ziua în care România a declarat războiului puterilor centrale, unul din cei mai de seamă din această grupare mică de răătăciți (să mă iertați dacă nu voi pronunța nici un nume), a spus în Camera ungară că ia cunoștință cu mare indignare, că România a intrat în război în contra patriei ungare. Acestea au fost cuvintele. Și după acest protest, a urmat asigurarea că va lupta cu aceiaș îndârjire și credință ca și până atunci în contra oricărui dușman, de ori unde va veni, adică și în contra noastră!

Voci: Cicio Pop!

D. mareșal Averescu: Aveți cunoștință de sentimentele identice exprimate prin presă, ale unui alt fruntaș din grupul răătăciților, dar culmea culmilor, este că și în biserici s'a propovăduit contra armatei românești, care venea să lupte pentru eliberarea fraților. Vă voi citi numai câteva cuvinte. Când le-am citit pentru prima oară, am avut oroarea în suflet. Iată-le:

„Unde vă este și în ce se arată patriotismul vostru, români ucigători de frați?” Iar mai departe: „Acela care cu vorbele viclenei pe buze și cu dorul de jaf în suflet vine în hotarele noastre

nu-i frate, ci cel mai păgân dușman... Da, frații de eri, astăzi prin voința și faptele lor păcătoase și nelegiuite s'au făcut pentru noi în cei mai mari și mai urgisiți dușmani, asupra căror glasul sângelui și legea firii poruncește să-și ridici brațul fără milă“.

Iată cum vorbeau ei, pe când flăcăii noștri, floarea națiunii de dincolo de Carpați mergea să stropească cu sângele ei pământul iubit al Ardealului!

S'a mai ridicat această chestiune și în Parlamentul țării acum câțiva ani și s'a spus atunci: Am fost nevoiți să facem acest lucru pentru că am fost amenințați cu revolverul!

Mai întâiu e inexplicabil cum numai românii au fost amenințați cu revolverul, și n'au fost amenințate și alte naționalități din monarhia austro-ungară?

Pe de altă parte, însă, în anumite împrejurări demnitatea te face să înfrunți orice primejdie. Istoria este plină de asemenea pilde. Voi aminti numai cazul generalului roman Regulus, care a fost prins de cartaginezi, ținut 5 ani închis și căruia i s'a făgăduit libertatea dacă merge cu o deputație cartagineză la Roma să vorbească în favoarea unui schimb de prizonieri. Regulus ajuns la Roma, merge la Senat și cere să nu se facă nici un schimb de prizonieri. Este readus la Cartagina și supus la chinurile cele mai atroce, de cari a și murit!

Dar în istoria Ardealului nu aveți voi mucenicii voștri care au suferit torturi și moartea pentru cauza sfântă a Ardealului? Care a fost după război atitudinea acestor rătăciți? Primul act măreț, care s'a săvârșit în țară după unire, a fost încoronarea. Aș vrea să mi se explice pentru care motiv acest grup de rătăciți a refuzat să participe la actul cel mai măreț și cel mai sfânt care încorona nu numai capul Regelui, ci și jertfele celor care au făcut războiul și jertfele milenare ale unui întreg neam! Cu un an mai târziu, un fruntaș din acel grup a fost invitat în America, ca să participe la o serbare. Răspunde printr'o scrisoare publicată în presă, că nu poate să meargă, deoarece e ocupat aci ca să lupte cu oligarhia din București, care-l face să regrete pe unguri. Pe urmă încheie: „Ardealul e tratat ca și Bucovina și Basarabia, ca niște pašalâcuri cari sunt exploatate de Vechiul Regat“.

Și cine erau cuceritorii? Erau frații voștri de dincolo de Carpați, cari după zisele fruntașului rătăcit au introdus în Ardeal un „sistem absolutist, mai ticălos și de cât cel maghiar“, și deci trebuia luptat „contra urei ce copleșește tot mai mult sufletele poporului de dincoace de Carpați în contra regătenilor“.

Pentru a pune mai bine în evidență cât de criminală a fost această picurare veninoasă de zănie între frați, să-mi dați voie să fac o comparație.

Știți care era situațiunea ardelenilor înainte de război, cum era privită populația românească nu numai de organele statului maghiar, dar și de toate celelalte naționalități conviețuitoare cu ea în Ardeal.

În Vechiul Regat, care era situația? O țară mică, este drept,

dar în plină prosperitate, luată în seamă de țările mari, într'un cuvânt cu cele mai frumoase perspective, din toate punctele de vedere.

Izbucnește războiul, ce se întâmplă?

Aici în Ardeal românii sunt siliți să meargă la luptă contra intereselor propriului neam; căci să nu se uite, că prin ultimatul contelui Berchtold se urmărea împiedicarea în țările vecine monarhiei orice velleitate de revendicări naționaliste. Cu triumful principiilor din ultimul nu ar mai fi putut căpăta copiii ca premii chipurile lui Horia, Cloșca și Crișan, cum le-a căpătat odinioară copilul Alexandru Averescu! (Aclamații, urale puternice).

Fiii Adealului erau duși, deci, cu sila în război la o adevărată sinucidere națională. Ardealul trăia o adevărată tragedie sufletească.

Dar în Vechiul Regat? Acolo nesilită de nimeni întreaga populațiune era arzătoare, din propria ei pornire, să intre în război pentru liberarea scumpului Ardeal!

Această pornire nu s'a manifestat deabia în 1916, când am intrat noi în război; nici chiar în 1914, când s'a deslănțuit marele război. Ea data de mult, foarte de mult. Deja în 1913 era coaptă. Pe timpul când se retrăgeau trupele noastre din Bulgaria, toate coloanele pe care le întâlneam în drum, îndată ce mă recunoșteau, soldații strigau cu entuziasm: „Acum să ne duci în Ardeal, domnule General!“ (Aclamații frenetice, urale, strigăte trăiască Maresalul).

Ei bine, domnilor, să ne închipuim că printr'o minune oarecare tot ceea ce s'a întâmplat între 1914 și 1919 ar fi fost un vis pentru întreg românismul; că toți românii ar fi adormit în 1914 și s'ar fi deșteptat în 1919. Care ar fi fost reflexiunile de cele două părți ale Carpaților?

Este ușor de închipuit ce și-ar fi zis ardelenii, adică adevărații ardeleni. În orice caz, eu fiind ardelean, aș fi avut o mare amărăciune în suflet, că ceiace am visat nu a fost o realitate.

Cu totul alt efect ar fi fost acela al deșteptării în Vechiul Regat. Ar fi fost un sentiment de ușurare. S'ar fi zis, ce bine că nu avem a plânge atâtea sute de mii secerări de moarte, și avutul a două treimi din țară mistuit de grozăviile războiului, în care puteam foarte bine să nu intrăm. Dar alături cu aceste sentimente egoiste ar fi vibrat și altul, s'ar fi zis: dar am visat că Ardealul eșise liber din război. Ce păcat că a fost numai un vis și nu realitate! (Ovațiuni puternice).

Vedeți, domnilor, cât de criminală este acțiunea de învrăjpire a rățacișilor sădind zăzania între frați, acum când s'ar cuveni să și pună cenușă pe cap și să și petreacă restul vieții în pocăință.

Dar ei departe de a se pocăi, călăuzindu-se de maxima habșburgică: desbină pentru a stăpâni, au făcut tot ce le-a stat în putință pentru ca prin desbinare să ajungă în fruntea țării. (Așa e!).

O rectificare se impune, acești rățaciși trebuie luați din capul țării și puși în coada ei, locul ce le revine prin atitudinea lor din timpul și de după război, precum și prin incapacitatea de care au

făcut dovadă acolo unde se găsesc astăzi. (Aprobări unanime, ovații).

Este necesar a se repune fiecare la locul ce-l merită. Această schimbare să nu vă închipuiți că va fi ușoară. Va trebui să luptăm cu multă energie. Nu lupta violentă, dar lupta fără preget până la sfârșitul dorit.

Partidul Poporului are o menire frumoasă în lupta aceasta. S'a născut din frământările războiului, și sub forma actuală numără numai 10 ani de viață. Nu trebuie să uităm însă, că este prima organizație politică, care a întrunit într'un singur trup omogen oameni politici din întreaga România mare. A doborât frontierele și a alipit pe români unul lângă altul, pentruca într'un singur gând și într'o singură simțire să lucreze la propășirea țării. Opera aceasta mare trebuie dusă până la capăt! Ne stau mari dificultăți în cale. Ele nu trebuie să ne facă să șovăim, ci trebuie să ne slujească de imbold pentru o mai mare ardoare în serviciul patriei unite. (Aplauze îndelung repetate, ovațiuni).

Cine se tânguie...

Cine se tânguie nemângăiat?

Cumpăna tristă-a fântânii din sat?

Buciumul îndepărtat?...

— „M'ai uitat, m'ai uitat“...

Seara când licăre galbena stea,

Seara când tăinuie 'naltul cu ea,

Cui i te jelui așa,

Cucuvea, cucuvea?

Cui i se'aude lacrima'n stropi?

Psalmii de ce plâng pe buze de popi?

Câți călători mai îngropi,

Șir de plopi, șir de plopi?

Cândva cu ochii spre magica stea

Singurătăților buha cânta;

Astăzi ți-e jalea prea grea

Cucuvea, cucuvea!

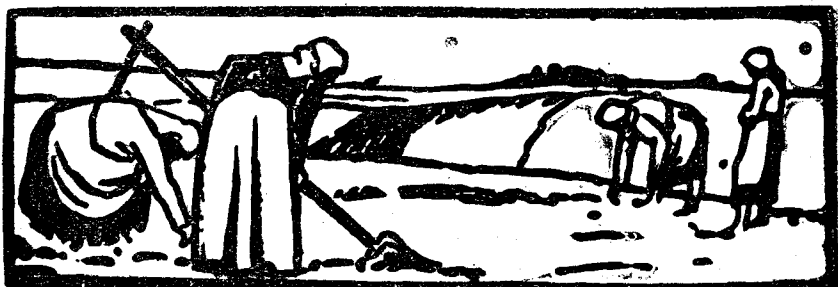
— Singură, noaptea, dau iarăş glas
Golului negru, pustiului ceas.
Singură, o Doamne, am rămas,
De pripas, de pripas.
Negura'n scorburi când mă născu,
Jalea mi-o ştii numai tu,
Soare pe lume nu fu,
Uhuhù, ùhuhù!

Când i se'ntunecă lui Dumnezeu
Lumea pe care-a iubit-o mereu,
Las prin văzduhuri şi eu
Zborul greu, zborul greu...
Cumpăna veacului frântă căzu,
Peste pământuri plâng jalnic acu
Clipa cea care trecu,
Uhuhù, ùhuhù!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MIHAI NOVAC

Creditul agricol

Degrevarea datoriilor agricultorilor — Acordarea unei scadențe de trei ani — Reducerea dobânzilor

Degrevarea datoriilor agricultorilor pe calea reglementării vieții noastre economice nu înseamnă, că datoriile existente ale agricultorilor vor fi, pur și simplu, șterse, nici că ele vor fi trecute în sarcina statului, sau a altor bresle. Din contră, ele vor rămânea tot în sarcina agricultorilor. Vor fi, însă, plătite de ei pe aceiaș cale cum au luat ființă, și cum au fost sporite în cursul timpului.

Această soluție nu se prezintă ca un *act anarhic*, ci ca unul absolut *legal*. Justificarea ei se întindează pe dispozițiile art. 21 al Constituției noastre, care îngăduie o altă orientare în regulamentul vieții noastre economice, decât cea dela anul 1922 încoace. În baza acestei orientări noi se va asigura agricultorilor posibilitatea de a suporta datoriile lor existente, și de a face față în acelaș timp îndatoririlor către stat, județ și comună, rămânând ca mai târziu, schimbându-se situația, să și convertească datoriile lor în credite pe anuități.

Concepția acestei soluții pleacă dela situația actuală, luând ca bază însăși forțele de care dispune țara. Incercările din cei doi ani din urmă dovedesc, că nu bucuros capitalul străin se plasează la noi. Nu putem conta pe el, deci suntem avizați la mijloacele noastre. Incontestabil, că și în condițiile preconizate de noi, soluția aceasta trebuie socotită ca o măsură excepțională, care poate avea justificarea sa numai datorită dezastrelor în care a ajuns agricultura țării. Este, deci, o măsură forțată, ale cărei criterii sunt următoarele :

1. Datoriile ipotecate ori neipotecate existente ale agricultorilor vor beneficia de o scadență de trei ani. Se exceptează datoriile către stat, județ și comună, precum și cele cu amortizări de lungă durată.

2. In mod retroactiv, pe trei ani, dobânzile plătite ori capitalizate, ce trec peste 8% anual, vor fi scăzute din datorii. Orice tranzacțiune de capitalizare făcută între părți, va fi nulă de drept.

3. Dobânzile pentru orice credit în viitor nu vor putea trece peste 8% anual.

4. In cursul celor trei ani statul va concepe o serie de măsuri pentru îndreptarea evoluției noastre economice. Aceste măsuri se vor concentra în linii generale: la reglementarea colaborării mai armonioase a factorilor producției, la organizarea acestor factori după importanța lor, la întărirea institutului nostru de emisiune, la politica bugetară a statului, la pregătirea unui teren prielnic pentru intrarea capitalului străin în instituțiile de credite agricole, realizând o evidență clară a pământului pentru asigurarea stabilității proprietăților și siguranței drepturilor ce sunt legate de pământ.

Cum se vede, această soluție prevede o etapă de tranziție pentru normalizarea vieții noastre economice, în cursul căreia agricultorul va putea să se reculegă, să respire mai ușor, să-și mențină capacitatea de producție și de contribuabilitate, rămânând în același timp și un consumator pentru industria și comerțul țării. Făcută odată această normalizare și create odată instituțiile necesare pentru evidența pământului, va putea fi actuală și organizarea unui credit agricol pe anuități cu capital străin. Până atunci nu se poate discuta serios soluționarea acestei probleme.

Degrevarea agricultorilor se va obține în urma acestei soluții, parte prin prelungirea scadenței datoriilor pe un termen de trei ani cu dobânzi reduse, parte prin reducerea datoriilor crescute în mod artificial prin o camătă exploatare. Fără această reducere, nici nu se poate închipui trecerea la un credit agricol în colaborare cu capitalul străin. Acest capital nu va veni niciodată să consolideze datoriile de aproximativ 70 miliarde lei ale agricultorilor noștri, când este bine știut, că aceste datorii efectiv n'au fost mai mari de aproximativ 25—30 miliarde lei, înainte cu 6—7 ani. Nu cunosc caz, când capitalul străin s'ar fi plasat într-o țară ruinată de camăta uzurară.

Avantajele acestei soluții decurg și din faptul, că este cea mai puțin costisitoare pentru stat. Nu va fi nevoie nici de înființarea unor instituții speciale de stat, nici de încărcarea bugetului statului. Totul se aranjează între creditor și debitor, pe cale particulară. Orice litigiu între părți se va putea discuta pe cale judecătorească. Deci, însăși viața economică va repara ceea ce a stricat. Înainte, au fost favorizați pe nedrept creditorii, iar acum s'ar face o corecțiune pentru trecut și s'ar statornici totodată condiții mai prielnice pentru pre-

zent. În orice caz, prin această aranjare, raporturile dintre capital și ceilalți factori ai producției vor deveni mai normale ca înainte.

Să analizăm soluția noastră din punctul de vedere al *debitorului*, al *creditorului* și al *statului*, apoi să ne dăm seama și de repercusiunile ce ar avea asupra creditului din viața noastră economică.

* * *

1. Scadența pe trei ani.

Această dispoziție înseamnă, că toate datoriile agricultorilor vor beneficia în baza legii de o nouă scadență, pe trei ani, indiferent dacă ele au fost scăzute ori împrósuate, sau chiar urmărite pe cale judecătorească. Până la acest termen, deci, nu se va putea solicita incasarea lor.

Din punct de vedere al debitorilor, această dispoziție are importanța unei reculegeri. În cursul celor trei ani, agricultorii se vor putea reface, se vor întări în gospodăriile lor. În situația de azi a crizei agricole vor putea rezista valului de depreciere ce bântue produsele agricole. Din produsele lor, oricât de depreciate vor fi ele, va rămâne ceva și pentru investiții necesare producției viitoare. În orice caz s'ar opri imediat deprecierea pământului cultivabil, care azi se vinde pe nimic de proprietarii îndatorați. Producția agricolă s'ar înviora, iar exploatările ar deveni mai intensive.

Industria și comerțul țării ar recâștiga 80% din consumatori, cari sunt agricultorii. Acești consumatori azi sunt deficitari și se abțin dela orice cumpărare, ceea ce înseamnă o grea lovitură industriei și comerțului țării.

Din punct de vedere al creditorilor, această dispoziție va însemna o avertizare pentru viitor, nici de cum însă o jenă financiară.

Capitalul lor plasat la agricultori era imobilizat prin însăși natura creditului dat agricultorilor. Fiecare creditor era dela început edificat, că agricultorii *nu pot replăți în termene scurte* datoriile contractate. Scadența de trei ani nu trece deloc peste această prevedere a lor. Ba servește chiar interesele creditorilor, întrucât debitorii vor ajunge în situația de a-și putea replăți creanțele. Nu se poate admite, ca la contractarea datoriilor creditorii să fi avut intențiuni ascunse, în baza cărora ar fi de la nimicirea datornicilor și la acapararea averii lor. Se presupune, că creditorii doresc a-și revedea banii lor, iar nu a pune mâna pe pământurile debitorului. Prin urmare, creditorii vor admite toate măsurile necesare în vederea unei juste lichidări. În definitiv, azi agricultorii sunt insolvabili fără vina lor și nu se poate admite în astfel de împrejurări, ca toate pământurile lor să fie scoase la mezat.

Din punct de vedere al statului, această dispoziție este binevenită. Azi statul are tot interesul, ca agricultorii să-și mențină ca-

pacitatea lor de producție și de plată. În criza agricolă mondială, România trebuie să-și mențină caracterul ei de țară exportatoare. Acest lucru nu se poate realiza decât prin încurajarea agriculturii. Statul nu poate să realizeze azi creditul agricol necesar pentru această încurajare, deci va face bine să admită cel puțin o ușurare temporară a agriculturilor.

Statul are tot interesul să-și echilibreze bugetul, altfel întreaga operațiune de stabilizare rămâne compromisă. Această echilibrare reclamă menținerea capacității de plată a agriculturilor, fără de care nu vor putea achita impozitele către stat, județ și comună.

Din punct de vedere al operațiunilor de credit prezente și viitoare, această soluție va însemna un început de viață normală și nici decum o perturbare. Azi activitatea creditului stagnează, mărginindu-se la operațiunile din trecut, sugrumând pe debitorii vechi cu camăte uzurare. Noui plasamente, mai ales în agricultură, nu se fac, deoarece aproape toți agricultorii sunt socoși insolubili. Instituțiile financiare sunt arhipline de numerar, care odihnește în trezorele lor.

Această situație va fi avantajoasă pentru capital numai până atunci, până când lipsa de tranzacțiuni poate fi înlocuită cu sistemul camelotelor urcate. Imediat însă, ce camelotele nu vor putea umplea golul, capitalul va căuta să se plaseze în credite consecutive, deoarece în trezorele așezat, el nu sporește.

Evident, în fața acestei soluții nu vor lipsi criticele, ba chiar amenințările celor interesați. Beneficiarii împrumuturilor uzurare nu vor ceda ușor. Aceste manifestațiuni însă, vor avea și ele odată un sfârșit. Rostele dezastruoase din trecut vor forța această schimbare. Mai departe așa nu se poate merge.

* * *

2. Reducerea datoriilor.

Se preconizează prin această soluție reducerea datoriilor existente. Toate sumele plătite ori capitalizate în cursul alor trei ani, ce trec peste 8% anual, vor fi scăzute din capital. Cifra reală a datoriilor existente va fi cea rămasă după această reducere.

Din punct de vedere al debitorului, această reducere va însemna un act de dreptate, deoarece camăta uzurată nu-i justificată nici de lege, nici de interesele vieții economice. Afară de considerațiunile dreptății, reducerea va avea drept rezultat și o asanare relativă a agriculturilor, o învioreare a capacității lor de producție și de plată.

În lipsa unor date statistice oficiale nu se poate construi o iconă clară; ci numai una aproximativă a cifrelor de datorii. Se zice, că datoriile agriculturilor azi fac cam 70 miliarde lei. Aceste 70 miliarde lei, la contractarea creditelor nu credem să fie trecut

peste 25—30 miliarde efectiv. În cursul timpului ele au sporit la cifra fantastică actuală.

Această sporire s'a făcut începând de la 1922 încoace, deci într'un timp relativ scurt. Baza sporirii a fost camăta uzurară, care a variat între 25—40% anual. Dacă această camătă uzurară va fi socotită în capital, atunci corectivul preconizat pe trei ani ar însemna cifra minimală de 20 miliarde lei. Redusă această cifră din cele 70 miliarde lei datorie, ar rezulta o datorie reală de 50 miliarde lei pentru agricultori, ceiace ar reveni la o grevare de 20% a pământului lor. Situația nu ar fi prea grea. În alte țări sunt grevări și mai mari.

Astfel consolidată situația agricultorilor, creditele agricole viitoare vor lua avânt, deoarece agricultorii nefiind supra-împovărați, vor deveni buni și pentru alte plasamente de credif. În acest caz, și capitalul străin va veni mai bucuros în agricultura țării.

Din punct de vedere al creditorilor, această reducere va însemna o rectificare justă față de o îmbogățire nejustificată. Dela 1922 încoace, politica economică a țării noastre a fost în mod intenționat întocmită, încât capitalul zis național să beneficieze în detrimentul celorlalți factori ai producțiunii. Concepția „prin noi înșine“ nu a însemnat altceva, decât *acapărări și camete uzurare*. Această întocmire de rea credință se izbește însă de dispozițiile art. 21 al Constituției, și astfel poate fi supusă unui corectiv, cu toate urmările lui. Reducerea, deci, are o bază de lege.

Reducerea datoriilor nu reprezintă o lovitură pentru creditori. Din contră, înseamnă o consolidare a creanțelor lor. Capitalul așezat în creditele agricole va fi chiar mai garantat prin această reducere. Incasarea lui va fi mai bine asigurată. Reducerea nu va fi păgubitoare pentru creditori, deoarece capitalul inițial plasat va rămâne neatins și binișor crescut chiar după reducerea făcută. Deci, creditorii nu vor fi scurțați în averea lor reală.

Creditorii trebuie să înțeleagă, că capitalul lor nu poate crește, prin o simplă contabilitate, la sume fantastice. Viața economică normală nu admite așa ceva. Populațiunea sărăcită ar putea reacționa odată față de această aberație, și atunci urmările ar putea fi cu mult mai păgubitoare decât reducerea preconizată. O înțelegere a situației de azi face această reducere necesară pentru binele comun.

Din punct de vedere al statului, reducerea datoriilor combinată cu cea a cametelor, va însemna reglementarea împrumuturilor așa-zise simple agricole. Este știut, că datoriile existente azi ale agricultorilor sunt: „simple împrumuturi agricole“, contractate pe termene scurte și fără amortizări pe anuități. Ele sunt, cum am arătat în alt loc, un specimen al creditului agricol. Statul are tot interesul să le reglementeze și pe aceste, rămânând în cursul timpului să facă posibilă convertirea lor cu împrumuturi mai ușoare pe anuități de lungă durată.

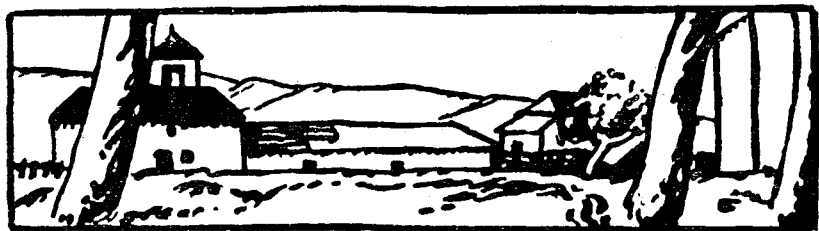
Statul are tot interesul, ca agricultura țării să nu fie prea încărcată cu datorii fictive, a căror proveniență este în contrast cu spiritul Constituției. Datoriile de azi ale agricultorilor sunt sporite printr'o manevră de uzură și nu pe titluri admise de lege. Reducerea acestor datorii la cifra lor legală va însemna o normalizare în ordinea vieții economice, și mai ales o menținere a capacității de producție a acestei bresle.

Din punct de vedere al vieții de credit în prezent și viitor, reducerea datoriilor va însemna o simplă decontare. Nimic mai mult. Se va lua de bază situația contabilității retroactiv cu trei ani la datoriile care au existat atunci, — iar la cele de mai târziu data contractării, — și se va face transcrierea fixată de lege. Evident vor urma repercursiuni în organizarea internă a instituțiilor de credit. O simplă adaptare la realitate. Mai mici tantieme, dividende și jetoane de prezență. Inșă nimic mai mult. Din pricina reducerii nu va falimenta nici un creditor.

Reducerea datoriilor nu va însemna stagnarea operațiunilor de credit. Din contră, va avea un efect de înviorare. Reducerea nu înseamnă stoarcere de bani, ci o simplă operație de contabilitate. Ce s'a înscris în registre va fi transcris. Dacă vom mai adauga la această reducere și reglementarea cametei, atunci normalizarea creditului agricol va avea un bun început.

Asupra cametei vom reveni.

ION IACOB

Intre Carpați și Ararat

Vacanța care s'a încheiat mi-a prilejuit experiențe de pe urma cărora mi-am revizuit întreaga mea concepție financiară, căci cine nu are astăzi o asemenea preocupare lăuntrică? Sărăcia zilelor noastre a scos la iveală atâția economiști, câți n'au putut înregistra, înainte vreme, veacuri întregi de belșug. Când nevoi presante bat cu o neîntreruptă insistență la poartă, omul nu se mai întrebă dacă a învățat cutare lucru sau nu, ci pornește eroic spre a face față împrejurărilor noi. Economiștii creați de nevoi, de regulă, înclină spre soluțiuni simpliste și radicale, după cum le dictează nevoia și starea sufletească.

Un asemenea razim avea și teoria mea intimă financiară de acum câțiva ani, care findea să lovească, fără îndurare, cu cel mai mare impozit fiscal posibil, pe toți cei cari, părăsind țara se duceau să-și caute de sănătate prin stațiunile balneare străine. Privind chestiunea unilateral, mi se părea că orice măsură, fie aceasta cât de drastică, va fi bine și just aplicată unor oameni cari, trecând peste considerațiunile cele mai elementare, economice și patriotice, își risipeșc avutul îmbogățind străinătatea. Și astfel, gândul meu îi urmărea cu patimă și neostenită vrăjmășie, până mai deunăzi, când nevoia m'a făcut să cunosc și reversul medaliei, desarmându-mă.

Salvatoarea mea idee fiscală s'a zdruncinat înainte de a fi văzut lumina publicității, la Slănicul de Moldova. Ea a fost încolțită chiar de-acasă, când a trebuit să admit, că cei cari colindă mări și țări, nu în toate cazurile sunt mânași de simplul dor de hoinărit. Aplicând teoriei mele de cabinet acest corectiv inițial, am luat drumul Moldovei, celei cu „graiul blând și cumpătat, ca în dulșiele Banat“... cu un nestăpânit entuziasm. Mă înforceam doar într'un colț de țară cunoscut, scump oricărui fost combatant, și pe care speram să-l revăd scutit de mizeriile și lipsurile de atunci. Il doream în umbra odihnitoare a păcii binemeritate, în care să găsesc și eu un modest locușor. Ideie preconcepută, care mi-a împrăștiat toate iluziile, rând pe

rând, căci Slănicul nu este accesibil decât tot cu ideea de război: cu mască împotriva norilor de praf și cu simțuri atrofiate, pe care să nu le impresioneze resturi de tranșee sau ruini de lăcașuri omenesti.

Dar nu amintirile războiului au fost decisive pentru revizuirea concepției mele financiare, ci modul de organizare și funcționare a acestei stațiuni balneare. Mai întâi la Slănic nu are ce căuta cel cu modeste mijloace bănești. De un trai omenesc nu se pot bucura decât două categorii de muritori: cei cu parale multe și cei cu sfinți la Ierusalim, care este Epitropia (politică) din Iași. Marea mulțime este lăsată pradă speculei celei mai nerușinate, plătind în August câte 10—12 mii lei pe lună pentru o cameră de mansardă, plus plata obligatorie a oamenilor de serviciu (portar, cameristă) și care se ridică la 1600 lei pe lună (cu un *pol* pe zi de fiecare). Pentru toate aceste sacrificii, drept confort și curățenie, odaia nu-ți oferă decât milioane și milioane de pureci.

Administrația băilor nu-și găsește alt rost decât să tot incaseze diferite taxe. Și măcar dacă s'ar incasa într'un mod cât de cât civilizat! Aceasta se face în fața izvoarelor, ciobănește: prin spătări, unde agenții administrației epitropești din Iași mulg 500 lei de persoană, iar primăria 50. Mai neplăcut este, că nu te scapi de strungă nici după ce te-au muls, căci îmbulzeala și ghionturile se repetă din trei în trei zile.

Văzându-le toate acestea, m'am gândit că trebuie să-mi pun cenușe pe cap și, întorcându-mă de pe calea rătăcirii mele fiscale, să cer iertare celor plecați în străinătate pentru crunta vrăjmășie ce le-am purtat-o atâta timp. Pentru viitor le promit aci solemn, să uzez de toate legăturile mele de „landsman“ cu d-l Vidrighin (deși bănățenii nu vor să-i recunoască această calitate), pentru a-l determina să nu acorde reducere pe calea ferată decât celor ce pleacă peste graniță. Și dacă ar fi după mine, aș menține cu îndărătnicie această măsură până atunci, până când și la stațiunile noastre balneare nu se va înstăpâni, — nu confortul din Apus, ci... omenia de acolo.

Sfinte Spiridoane, făcătorule de minuni, care patronezi apele miraculoase de aici, rugă-mu-te, îndură-te de cei săraci cu buzunarul, săvârșește încă o minune la Slănic, fie și cea din urmă: fă oameni de omenie, fă creștini!...

* * *

Dar să lăsăm la o parte oamenii, cu antipaticile lor slăbiciuni, și să admirăm generozitatea cu care natura a înzestrat această loc calitate.

Situată imediat subț creasta Carpaților, valea Slănicului a acumulat toate darurile și toate podoabele pământesti, după care omul nu trebuie decât doar să-și întindă mâna. Inaintând în susul pâraului, ochiul se desfată în rapida alternare a frumuseților naturale, bogat adumbrate de păduri seculare, ce oferă orașeanului cu nervi și suflet obosit o rară și vie reconfortare. Aici își petrec ziua cei dornici de

adevărată odihnă sau de cuminecare cu apele tămăduitoare, fugind de distracțiile Casinoului. Ei stau înșiruiți în umbra deasă a brazilor, în grupulețe sau solitari, dealungul întregii văi. Liniștea deplină, în afară, nu o întrerupe decât căderea în cascade a pârăului, iar în gând poate depănarea duiosului refren popular:

*Codrule, măria ta,
Lasă-mă sub poala ta...*

*Să mă culc cu fața'n sus
Și să dorm dormire-aș dus...*

Omul găsește aci leac sufletesc și subt raport politic. La un kilometru de Slănic, pe valea pârăului în sus, se găsesc ruinele celor două pichete de grăniceri: ungar și românesc. Șiruri lungi de pereți vin să le vadă și să se înduioșeze. Am tremurat de emoție și eu în preajma acestor semne de hotar ale trecutului. Plimbându-mă pe distanța acum liberă și sigură dintre ele, acoperită de un molatic covor verde, alpin, mi-am rețrăit în gând tinerețea, robia politică și toată lupta ce s'a dat până când Carpații s'au prăbușit. Emoția încercată îmi mai vibrează și acum în suflet, înlăturând amărăciuni, ispite și îndoieli, ce mi le prăvălește în cale aspra actualitate a vieții.

* * *

La Slănic se poate face și politică internațională, dar nu la Casinou, cum ar fi normal. Va mai trece multă vreme, până când Slănicul va avea norocul să adăpostească și vizitatori străini.

Vizitând bazarurile de mărunțișuri, urechea mea a fost izbită de numele unui articol pe care nu-l vedeam expus și pe care, după legea Mârzescu, negustorii nici nu aveau voie să-l vândă. Acest articol era „tüfenk”-ul, care în limba persană și osmană înseamnă: pușcă. Intrigat de rostirea numelui acestui instrument ucigător, m'am dat cu ei în vorbă, — erau kurzi din Persia, — în curând ajungând la discuții destul de aprinse. Cel care pune pasiune în discuție eram eu; aceasta din motivul, că mă declarasem partizan alui Kemal pașa, ale cărui isprăvi, mai mult sau mai puțin le cunoșteam, și fiindcă interlocutorii mei kurzi făcuseră o greșală de politeță, zicându-mi simplu: *efendi* (=domnule), pe câtă vreme turcii din Adah-Kaleh mă onoraseră cu titlul de *pașă*. Vanitatea omenească mă îndemna să mă dau de partea turcilor, zicându-mi că, după cum corb la corb nu-și scoate ochii, astfel nici pașă la pașă. Totuș, pe măsura ce își descărcau sufletul și amarul, am început să-i ascult cu un interes crescând și nu fără compătimire.

Cu grai simplu și potolit mi s'a expus trista poveste a Kurdistanului împărțit între Turcia și Persia, stăpânind fiecare circa trei milioane de kurzi. Pe Kemal pașa îl acuză de cea mai neomenoasă ingrătitudine. Ei pretindeau că, alungarea grecilor din Anatolia se

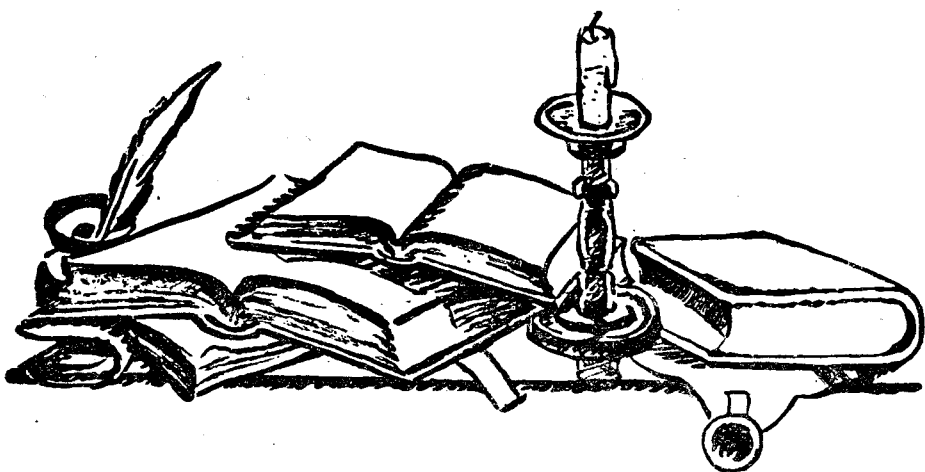
datorește exclusiv eroismului kurzilor, deoarece turcii, ocupați fiind în mare parte de armatele grecești, nu au putut fi mobilizați. Incredători în promisiunea Kurdistanului autonom, ei s'au aruncat în luptă împotriva grecilor (nu a turcilor), au biruit și iată care este recunoștința. Răscoala de acum a kurzilor este prima încercare de eliberare pe altă cale decât aceea a devotamentului, dar nu și ultima. Ocuparea muntelui Ararat și probabila înțelegere turco-persană pe pielea lor nu-i înspăimântă deloc. Un singur lucru le trebuie însă: *tüfenk* (pușcă) și restul e grija lor.

Aceasta este jalnica poveste a Kurdistanului oprimat și care m'a convertit la noi sentimente politice. Mi s'a părut că, sub altă formă, mi se înfățișează tot vechea politică austro-ungară și din vârful Carpaților eliberați am trimis toată simpatia mea celor ce pățimesc și luptă, pentru ideea națională, pe muntele Ararat.

P. NEMOIANU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Un român, erou austriac

Locotenentul-mareșal de câmp Weiss-Tihany-Maiprugg pomeneste într'un scurt articol, publicat în *Neues Wiener Tageblatt*,¹ despre ofițerul din armata austro-ungară, Victor Rusu, român ardelen, pe care îl prezintă ca pe unul din cei mai mari eroi ai timpului.

Cine a fost Victor Rusu știu probabil mulți ardeleni, în special foștii săi camarazi de arme. În ce privește cunoștințele noastre despre el sunt foarte modeste. Știam atât, că fiind ofițer în armata austro-maghiară, a trebuit să demisioneze prin anii 1910-12 pentru datorii, și, trecând în România, a căutat să intre în armata română. N'a reușit însă, astfel că în 1914, izbucnind războiul mondial, Rusu a reintrat în armata austro-ungară, de astădată ca simplu soldat. Distingându-se în mod deosebit a înaintat curând din grad în grad, ajungând până la sfârșitul războiului la acela de colonel.

Aceasta este, aproximativ, ceea ce știam despre colonelul Victor Rusu, mort în toamna sau iarna anului 1918, și a cărui amintire se ștersese aproape din mintea noastră, când am citit articolul fostului feldmareșal din armata austro-ungară. Articolul poartă subtitlul „un erou austriac” și relatează un episod de război, în care Rusu, cu o mână de 200 de milițieni (Landstürmern) a reușit să salveze situația unei divizii întregi.

¹ Articolul poartă titlul: „Russ isst mit seinen Leuten. — Ein oesterreichischer Held”.

Era în Mai 1915, în Carpații înzăpeziți încă din Galiția. Generalul Weiss-Tihany fusese însărcinat să execute o mișcare pentru a trage pe ruși în valea îngustă a Lomniței, a-i bate și a-i respinge apoi în valea Nistrului. „La 2 Mai — povestește generalul — am înaintat în valea Lomniței. Ceeace au prestat trupele noastre în această operațiune extrem de grea nu se poate descrie. Faptele austriacilor germani, poloni și cehi, a ungarilor maghiari, germani, slovaci și români constituie o mică însă strălucită parte din lupta eroică a armatei austro-ungare. Un masiv muntos după altul a fost cucerit, cu toate că dușmanul a fost bine condus“.

Însă ce se întâmplă?

La stânga acestei divizii se găseau trupe germane. Ele trebuiau să înainteze concomitent cu înaintarea trupelor k. u. k. Germanii însă nu s'au ținut de cuvânt, rămânând în completă inactivitate. „Germanii dela stânga noastră — continuă Weiss-Tihany — nu se mișcă, cu toate că în fața lor nu se găsea niciun soldat rus. Le-am comunicat aceasta, arătând ofițerului de legătură șansa foarte rară a unei ofensive fără dușman, dacă înaintau în acelaș timp cu mine. Zadarnic însă. Și cu cât înaintam, cu atât mai critică devenea situația. Germanii rămânând pe loc, se produsese în flancul nostru stâng un gol, care se mărea pe măsură ce câștigam teren, invitând pe ruși să pătrundă în spațiul liber și să ne taie singura noastră cale de comunicație cu hinterlandul unguresc.

„Epuizând toate mijloacele, mă adresai comandantului armatei noastre, Pflanzler, care la rândul său interveni pe lângă comandantul armatei de sud germane, generalul Linsingen. Nereușind nici pe această cale, Pflanzler încearcă să ajungă la scop prin comandamentul suprem. *Dar totul a fost în zadar.*¹ Nervii noștri se încordară. Neliniștea cuprinse și comandamentul grupului de armate. Divizia mea era expusă unui dezastru, care ar fi putut fi evitat, dacă armata Linsingen înainta“.

În această situație extrem de critică, generalul ceru ajutor grabnic și comandamentul trimise să restabilească situația „ultima unitate de care putea să se lipsească: *detașamentul Rusu*“.

Generalul continuă apoi în articolul său:

„Ceeace a făcut *Rusu* cu 200 de milițieni n'ar fi fost o sarcină ușoară pentru un regiment întreg, având contingent de război: el a reușit să asigure flancul nostru contra valului formidabil rusesc și a salvat divizia comandată de mine“.

Refuzul germanilor de a înainta însă, Weiss-Tihany și-l explică prin faptul că comandamentul german nu vroia să expună trupele sale greutăților enorme ce le prezinta terenul muntos încă înzăpezit.

Despre Rusu, generalul scrie:

„Sublocotenentul Victor Rusu și oamenii săi² a constituit cel

¹ Sublinierile sunt ale lui Weiss-Tihany.

² Toți români.

mai mare fenomen de război (das grösste Kriegsphänomen), pe care l'am văzut pe front în tot timpul campaniei, din prima zi de mobilizare și până la prăbușire. Întorcându-se la izbucnirea războiului din străinătate (adică din România), în patria sa ardeleană, și înrolându-se de bună voie, a înaintat în cursul războiului, pentru calitățile sale extraordinare de soldat și comandant, dela simplu infanterist de Landsturm până la gradul de ofițer superior. *Faptele sale eroice au pus în umbră pe toate cele înregistrate de istorie (Schill, Trenk, etc.).*¹ Pe concepția tactică rapidă și totdeauna potrivită situației, se baza hotărârea sa condusă de rațiune, istețime, pricepere militară și șiretenie, pe care știa s'o execute sau s'o forțeze cu energie de fer, cu toate obstacolele ce i-se puneau în cale.

„Dragostea lui pentru soldașii săi — continuă generalul — precum și dragostea lor pentru el era fanatică. Spiritul acestui înăsucut conducător de soldași în război și erou pătrundea pe fiecare om și fiecare acțiune. În societate tăcut, liniștit, în luptă însă — era un *Rolando furioso*“.

Generalul Weiss-Tihany, exprimându-și dorința ca cineva să scrie o carte despre faptele lui Rusu, relatează încă un mic episod, caracteristic pentru acest „erou austro-maghiar“, de naționalitate română :

„Prezentându-mi-se Rusu, după un marș forțat, și comunicându-mi însărcinarea, i-am oferit masă și pat la mine, la cartierul comandamentului. *A refuzat însă atât de scurt, încât am avut impresia că considera invitația mea, dictată dintr'un sentiment de camaraderie, drept lipsită de tact. După părerea lui, el nu trebuia să aibă un trai mai bun decât al oamenilor săi, de care nu vroia să se despartă nici în timpul mesei, nici al somnului*“.

* * *

Afât scrie feldmareșalul austriac despre românul ardelean, Victor Rusu. Ar fi însă interesant, ca, împlinindu-se dorința lui Weiss-Tihany, cineva să scrie o carte despre eroul austro-maghiar, să aflăm mai multe despre el,

Desigur, acțiunile sale de bravură n'au folosit întru nimic poporului român, dimpotrivă, pentru că, dacă Rusu n'a luptat nicidecum direct contra armatei române, i-a adus însă indirect pagube, luptând contra rușilor în Bucovina.

Totuș, gloria faptelor sale vitejești, pe care fostul său superior văzându-le cu ochii le consideră mai presus de acelea săvârșite de eroi recunoscuți de istoria universală, cum au fost Schill și Trenk, se revarsă și asupra poporului român, al cărui fiu a fost, prin origina sa și sângele său vitejesc.

V. P. RÂMNICEANU

¹ Schill și Trenk au fost ofițeri germani trecuți în istorie pentru faptele lor vitejești din timpul războaielor contra lui Napoleon.

Cronica politicei interne

Adunarea dela Sighișoara

Insufleșire, disciplină, reculegere...

Iată, în trei cuvinte, impresia cu care ne-am întors dela marea adunare a partidului poporului, ținută Duminica trecută la Sighișoara.

Priveleștea a fost o adevărată desfătare a ochilor. Țăranii au venit înșiruiți în lungi coloane ordonate, s'au revărsat din toate părțile în ritmul metalic al fanfarelor lor răsunătoare, cu falfăire de steaguri tricolore pe deasupra capetelor, cu inscripțiile satului în fruntea fiecărui grup, și au umplut în câteva minute piața largă a întunecatei cetăți de pe malul Târnavei. Erau vioi, desghețați și hotărâți. Fiecare știa pentrucă venise la chemarea conducătorilor săi. Nu mai era gloata amorfă și agitată, pe care partidul național-țărănesc vreme de zece ani a strâns-o pela toate răspânfiile, amețind-o cu făgăduieli iresponsabile și cu netrebnice asmuțări. Am fost de față la prăbușirea demagogiei, și am văzut cum se înfiripează adevărata conștiință politică a Ardealului mântuit din mreșile minciunii.

Ne-a uimit, mai presus de toate, perfectă rânduială care-a domnit tot timpul la adunarea din Sighișoara. Nici cel mai mic incident n'a turburat o singură clipă bunul mers al întrunirii. Miile de cămăși albe au intrat în oraș urmând cu punctualitate programul întocmit, au ascultat cuvântările roștite fără niciun semn de nerăbdare, fără o singură întrerupere nepotrivită, într'o religioasă liniște, și, după ce și-au strigat adeziunea lor însufleșită, și-au refăcut din nou rândurile disciplinate, pornind spre casele lor în sunetul aceluiași fanfare, cu falfăirea aceluiași steaguri, cu aceleași inscripții în fruntea fiecărui sat.

Un profund sentiment de satisfacție ne-a cuprins, văzând această manifestare de voință colectivă, animată de o convingere limpede, stăpânită de o judecată proprie, pusă în mișcare de o credință unanimă, fiindcă ne-am dat seama, că valurile acestea de oameni nu fuseseră atrase orbește de miragiul unor perspective irealizabile, ci

răspunseseră la un apel lansat în numele unei *idei de partid*, gata să lupte în şiruri strânse pentru biruinţa cauzei comune. Căci adunarea dela Sighişoara n'a avut drept scop, nici să agite, nici să facă propagandă, nici să răspândească atrăgătoare promisiuni. Partidul poporului a descins într'un colţ al Ardealului, ca să treacă în revistă forţele de care dispune în acţiunea sa. Examenul a fost strălucit. Dovadă încercările ridicole ale presei guvernamentale de a-i diminua proporţiile şi a-i tăgădui însemnătatea politică.

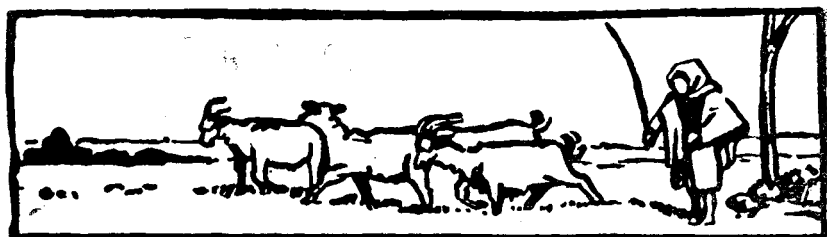
Opinia publică din ţară a înţeles, însă, că Ardealul după trista experienţă pe care a făcut-o pe pielea lui proprie cu profesioniştii războiului împotriva Vechiul Regat, s'a recules şi recunoaşte greşala săvârşită. O îndârjită protestare împotriva cârmuirii actuale izbucneşte astăzi din toate piepturile, dela Braşov până la Sătmar şi dela Blaj până la Oraviţa... Vălul de pe ochi a căzut şi mulţimea desmeticită a observat în sfârşit, că idolii de ieri au fost din carton. Indignarea ei de-acum este aceea a omului, care bagă de seamă, cam târziu, c'a fost păcălit.

Noi, cari ne-am dat toate silinţele să stărpim, cu un ceas mai de vreme, o primejdioasă şi antipatică legendă, avem dreptul să ne arătăm mulţumiţi. Valoarea morală a unei victorii depinde totdeauna de şinta urmărită şi de mijloacele întrebuiţate pentru atingerea ei. Adversarii noştri, cari s'au putut socoti o clipă biruitori, n'au urmărit altceva, cu frământarea lor, decât acapararea puterii pentru satisfacerea propriilor lor poftes. (Cum ar fi putut alminteri să-şi plătească d. Iuliu Maniu, în mai puţin de doi ani de guvernare, datorii de peste 14 milioane lei?) Iar armele întrebuiţate de partidul naţional-ţărănesc în asaltul pe care l'a dat asupra tezaurului public sunt cunoscute. Fără nicio umbră de scrupul, aceşti aventurieri ai votului universal au promis ştergerea birurilor, au anunţat a doua expropriere, iar aici, în Ardeal, au deslănţuit cea mai furibundă campanie regionalistă, mergând până la ameninţarea cu revizuirea unirii proclamată la Alba-Iulia.

Noi am dat cu totul altă justificare luptei noastre. Noi am combătut pentru consolidarea sufletească a României întregite, am osândit separatismul şi am denunţat pe demagogi. Iar, dacă triumful nostru a întârziat puţin, aceasta se explică, poate, tocmai prin felul argumentelor pe care le-am întrebuiţat. În mijlocul urletelor de bălci, cu greu se poate auzi glasul cumpănit al raţiunii. Dar, în ceea ce ne priveşte, am continuat fără nicio remuşcare să dispreţuim origina aşa numitei popularităţi naţional-ţărăneste, şi n'am crezut nicicând, că zăpăceala stărnită de minciunile ei va dura. Am prevesit falimentul cârmuirii de astăzi. Am ştiut, că dreapta judecată a poporului trezit la realitate va mătura într'o zi răfăcirile unor clipe trecătoare.

Ziua aceasta s'ar părea că a venit. O salutăm cu încredere, aşteptând ceasul, foarte apropiat, când ne vom putea lua rămas bun pentru totdeauna dela biata personalitate politică a d-lui Iuliu Maniu, mincinosul...

A. H.

Cronica politicei externe

— Alegeri generale în Germania —

La 14 Septembrie au avut loc în Germania alegeri generale, pentru a cincea oară sub noul regim republican, într'un interval de zece ani. În acelaș răstimp au avut loc în România șase consultări ale corpului electoral și dintre cele șase Parlamente alese, unul singur, Parlamentul liberal din 1922—26, și-a terminat activitatea în mod regulat, lucrând până la capătul existenței sale constituționale, toate celelalte au fost dizolvate înainte de timp. În Germania toate cele patru Parlamente au avut aceeaș soartă, fiind dizolvate înainte de expirarea lor legală.

Primul Reichstag, ales la 6 Iunie 1920, a fost dizolvat în Martie 1924, al doilea n'a avut decât o existență de câteva luni, dela 4 Mai 1924 până în Octombrie acelaș an, al treilea, ales la 7 Decembrie 1924 a trăit până în Aprilie 1928, în sfârșit cel din urmă a avut o existență de 26 luni, fiind ales la 20 Mai 1928 și dizolvat în Iulie anul curent.

Compunerea acestor patru Parlamente a fost următoarea:

	I	II	III	IV
	6 Iunie 1920	4 Mai 1924	7 Dec. 1924	20 Mai 1928
Comuniști	15	62	45	54
Social-democrați	169	100	131	153
Democrați	39	28	31	25
Centru	68	65	69	62
Populiști (Stresemann)	66	44	51	44
Populiști bavarezi	20	16	19	16
Naționaliști	67	106	111	73
Național-socialiști (rașiști)	3	32	14	13
Economiști	—	—	12	23
Alte partide mai mici	12	19	10	28
	459	472	493	491

Diferența între numărul deputaților în cele patru Parlamente se explică prin faptul că în Constituția germană nu se prevede un număr fix de deputați. Numărul acestora depinde de acela al alegătorilor votanți, atribuindu-se un mandat la 60.000 de voturi legal exprimate.

În cel dintâi Parlament, „marea coaliție” (social-democrații, democrații, centrul, populiștii germani și cei bavarezi), sub egida căreia se votase la Weimar noua Constituție germană, a reușit să obțină majoritatea necesară: 362 deputați din 459, putându-și astfel continua activitatea încă aproape patru ani.

La începutul anului 1924 însă, desfăcându-se această coaliție, s'a dizolvat și Parlamentul, în speranța, că prin noi alegeri se va obține o majoritate burgheză destul de importantă pentru a putea governa. Speranțele au fost însă înșelate, și rezultatul acestor alegeri a însemnat, pe lângă slăbirea socialiştilor, urmărită de guvern, o întărire a partidelor extreme, comuniștii câștigând 47 și rasiștii 29 mandate. Partidele burgheze, centrul, populiștii și naționaliștii, pe cari se sprijinea guvernul de atunci, nu reușiseră să aleagă decât 231 de deputați, astfel că Parlamentul a fost din nou dizolvat. În alegerile din Decembrie 1924 ele au reușit însă să obțină o slabă majoritate. Cu concursul acesteia partidele burgheze au guvernât, cu chiu cu vai, până în Aprilie 1928, când ivindu-se disensiuni între partidele majoritare pe chestiuni de politică externă, s'a procedat la o nouă dizolvare.

Rezultatul acelor alegeri a fost însă favorabil social-democraților, al căror număr scăzuse dela 111 la 73. Președintele Hindenburg s'a văzut atunci silit să însărcineze un socialist, pe Hermann-Müller-Franken, cu formarea noului guvern, care reuși să închege din nou „marea coaliție” dela Weimar. La începutul anului în curs, coaliția se desfăcu din nou. Noul guvern exclusiv burghez, prezidat de centrul Brünig, cuprindea reprezentanți ai democrașilor, centrului, populiștilor, economiştilor și a unei dizidențe naționale. El nu avea însă în Reichstag majoritatea necesară, fiind nevoie să facă concesii partidului naționalist condus de Hugenberg, pentru a putea governa.

Pe această cale a reușit să se mențină câteva luni. Pe chestiunea echilibrării bugetului prin impozite noi impuse asupra funcționarilor înalți, a intrat însă în conflict cu naționaliștii și aceștia votând în contra acestor impozite, guvernul a rămas în minoritate. Obținând dizolvarea Parlamentului, noile alegeri au fost fixate pentru 14 Septembrie.

La alegeri au participat următoarele partide. De extrema stângă: comuniștii; de stânga: social-democrații; de centru: partidul de stat, de curând creat, centrul catolic, populiștii germani și populiștii bavarezi; de dreapta: economiştii, agrarieni, conservatorii populari și naționaliștii; de extrema dreaptă: național-socialiștii (rasiștii).

Șansele cele mai mari de a-și vedea sporite rândurile le-au avut partidele extreme. Comuniștii, cu cei 76 noi deputați au câștigat 22 locuri, iar național-socialiștii (rasiștii) au făcut un salt dela 12 mandate la 107. Ei au profitat de nemulțumirile inerente crizei

economice și financiare. Șomerii, în număr de peste trei milioane, au votat cu toții pentru comuniști și rasiști, astfel ei, alegând pentru fiecare 60 de mii de alegători un deputat, au dat cel puțin 50 de reprezentanți, cari au îngroșat rândurile partidelor extreme. În schimb numărul socialiștilor a scăzut dela 153 la 143 deputați.

Socotind după rezultatele definitive, partidele reprezentante azi în guvern n'au obținut decât aproximativ 200 mandate față de cele peste 300 ale opoziției, și guvernul Brüning se găsește în același impas, în care se găsea în momentul, când a cerut președintelui Reichului dizolvarea.

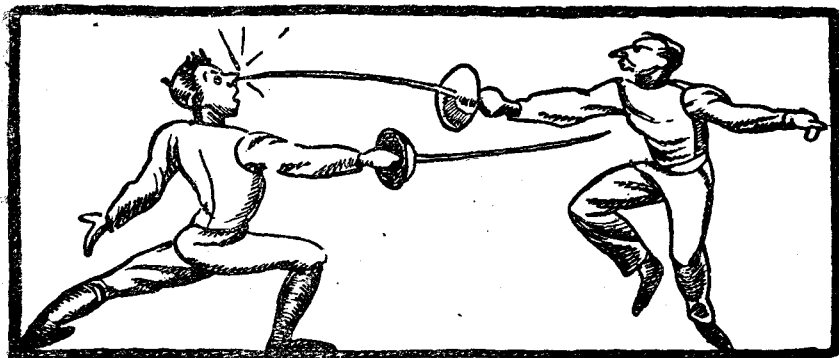
Alipindu-se din nou social-democrației partidelor de centru și formându-se iarăși coaliția dela Weimar, majoritatea ar pierde pe economiștii-agrarieni, ar câștiga în schimb voturile socialiste. S'ar putea forma astfel o majoritate, cu care s'ar putea guverna, *dacă președintele Reichului n'ar urmări*, după cum am arătat într'un articol anterior, *înlăturarea social-democrației dela conducerea statului*. De concursul lor a avut nevoie pentru a obține dela aliași evacuarea înainte de termen a trupelor franceze din Renania. Azi însă, când în provincia dela Rin lucrurile au reintrat în normal, el crede că se poate dispensa de acest concurs.

S'ar putea deci întâmpla, că, obținându-se la 14 Septembrie rezultatul arătat mai sus, să se repete jocul din 1924, dizolvându-se ca și atunci, după câteva luni, Parlamentul nou ales, în speranța unui rezultat mai fericit la un al doilea scrutin.

Șeful guvernului Brüning s'a și grăbit să anunțe, prin presa sa, această intenție, în caz când n'ar reuși să-și formeze o majoritate compactă cu care să poată guverna. Ministrul Treviranus a mers chiar mai departe, spunând, într'un discurs pe care l'a ținut în cursul campaniei electorale, că guvernul nu se va da înapoi să dizolve pe rând toate Parlamentele viitoare, până când corpul electoral se va hotărî în sfârșit să voteze așa cum dorește guvernul.

Importanța unei asemenea declarațiuni nu poate scăpa nimănui și nu poate fi socotită drept o simplă amenințare, ci a fost desigur inspirată de însuș mareșalul Hindenburg. În orice caz, fără asentimentul expres al acestuia declarația nu putea să se producă.

V. P. R.

GAZETA RIMATĂ

Amurgul minciunii

Domnului Iuliu Maniu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Plânge nația română,
De ce oare-o fi plângând,
Ce destin amar o mână,
Ce mâhnire poartă 'n gând?
S'a 'nșelat și-a dat de greu,
Aoleu, aoleu!..*

*In zadar în largul zării
Peste tot am întrebat,
Nimenea pe 'ntinsul țării
Încă nu m'a luminat,
Dacă tu tot mai trăiești,
Unde iești, unde iești?*

*Când veneai la întrunire,
Câte nu ne ofereai,
Generos erai din fire,
Tot pământu-l împărțeau,
Astăzi, când te-ai săturat,
Ne-ai uitat, ne-ai uitat...*

Prin palatul lui Boilă
Peste tot am răscolit,
Te-am căutat, cuprins de silă,
Nicăeri nu te-am găsit,
Nicăeri n'ai apărut,
Te-am pierdut, te-am pierdut...

Ai spus, că ne ierți de biruri,
Ne-ai făgăduit belșug,
Te-am urmat, naivi, în șiruri,
Și-am plecat de lângă plug
S'ascultăm cum ne vorbești,
Ca'n povești, ca'n povești...

Astăzi țara se întreabă,
Răzvrătită 'n lung și 'n lat:
Dacă nu iești bun de treabă,
Pentruce ne-ai încurcat,
Pentruce, ca un bandit,
Ne-ai mințit, ne-ai mințit?

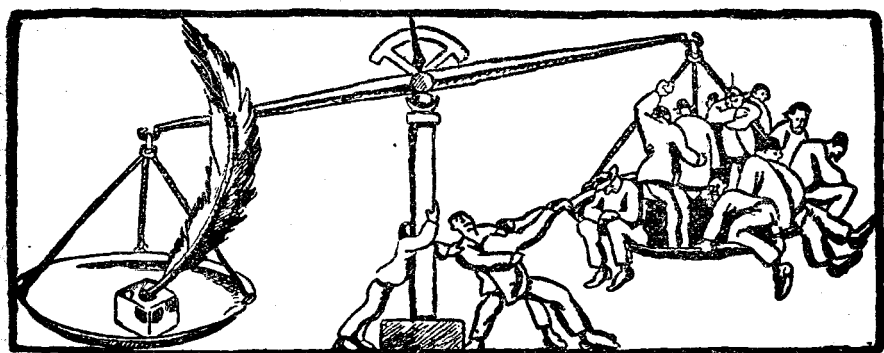
Haide-acum pe baricadă,
Cu mulțimea fine piept,
Un erou ar ști să cadă
Pentru crezul lui cel drept,
Numai tu nu zici nimic,
Taci chitic, taci chitic...

Honigman în toată țara
Reporterii și-a trimis,
Până nu se 'ncheie vara
Vrea un rezultat precis:
Dacă tu tot mai trăiești,
Unde ești, unde ești?

Rău ne păcăliși, Ghiulucă.
Proști am fost că te-am crezut,
Azi te pregătești de ducă,
Visul rău a dispărut,
Iar minciuna, ce să zic?
E pe dric, e pe dric...

ION VORBĂ-DREAPTĂ

fost alegător cu roata,
rămas numai cu lopata.

ÎNSEMNĂRI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Moșiunea dela Sighișoara. — Zece mii de țărani au manifestat la Sighișoara împotriva guvernului funest prezidat de d. Iuliu Maniu, omul făgăduielilor de ieri. În hotărârea, pe care au aclamat-o prin aprobări prelungite, se răsfrânge, limpede și fără fraze, voința categorică a întregului Ardeal, vindecat, în fine, de respingătoarea boală a demagogiei. Noua orientare politică mărturisită de poporul din ținutul Târnavelor, ieri la Blaj și acum la Sighișoara, nu-i nici decum rezultatul unor speciale stări locale.

Toată țara constată astăzi, că actuala cărmuire a țării, născută din făgăduieli deșarte și afățări primejdioase, s'a arătat nevrednică de sarcina pe care și-a luat-o, și de-a dreptul păgubitoare pentru interesele obștești.

Toată țara protestează împotriva totalei lipse de pricepere a guvernului prezidat de d. Iuliu Maniu, care, preocupat numai de bunăstarea propriilor săi partizani, a im-

pinș România-întregită spre dezastru, provocând sărăcirea păturilor producătoare prin politica sa economică, jicnind demnitatea națională prin concesiunile făcute străinilor și dezorganizând aparatul vieții de stat printr'o reformă administrativă anarhică și costisitoare.

Toată țara așteaptă mântuirea din greul impas de astăzi dela înțelepciunea și patriotismul Mareșalului Averescu, singurul conducător încercat al României de ieri și de astăzi, care va ști să pună ordine în țară, să facă din nou rânduială în finanțele publice, să stârpească nerușinata risipă de astăzi, să ia măsuri aspre împotriva cămătarilor exploataitori și să pună în valoare prin măsuri chibzuite munca românească, ajunsă astăzi de bațjocură sub oblăduirea unor conducători lacomi și nepricepuți.

Toată țara își înalță gândul ei către M. S. Regele Carol II, de unde așteaptă gestul salvator al izgonirii guvernului na-

național-țărănist și readucerea la cârmă a marelui reparator al greșelilor săvârșite de alții, Mareșalul Averescu, a cărui destoinicie a mai scăpat-o și altădată în clipe de grea cumpănă.

Partidul poporului va continua seria înfrunirilor sale în toate centrele Ardealului. Nicăeri glasul mulțimii nu va răsuna altfel. Țărănimea noastră nu mai are nevoie de de nicio lămurire nouă. Judecata ei s'a cristalizat definitiv. Nicio cuvântare ațăfătoare nu va reuși să adauge ceva la pornirea împotriva minciנוșilor incapabili dela cârma țării.

Reîntoarcerea simpatiilor populare spre conducătorii cari și-au respectat totdeauna cuvântul, ni se pare un fenomen foarte firesc. Numai proștii se miră, și numai cei interesasați sunt furioși.

Amânarea Parlamentului. — Guvernul d-lui Iuliu Maniu își închipuie, că obținând amânarea deschiderii Parlamentului cu o lună, va reuși să înlăture apropiatul inevitabil și său sfârșit. În realitate, soarta sa a fost pecetluită. Orice subterfugiu va întrebuița, nu va face decât să-și prelungească agonia, în dauna intereselor țării.

Cu cât cârmuirea național-țărănistă se prelungește, cu atât greutatea clipei de față se întesesc. Astăzi, printr'o serie de măsuri chibzuite, lucrurile se mai pot încă îndrepta. Dar mâine? Numai cei cari benchetuesc la masa întinsă a resturilor bugetare nu-și dau seama, că găsim de-asupra unui vulcan în clocote. Nepriceperea actualilor conducători ai României a provocat o înrăutățire atât de acută a situației financiare, iar lăcomia lor nesăfioasă a deșteptat atâta indignare în rândurile populației sărăcite, încât, dacă nu intervine în scurtă vreme o schimbare salvatoare, ne putem aștepta la un adevărat dezastru. Ne frăbușim cu toții!

În asemenea împrejurări, rețeta temporizării apare ca cea mai rea dintre toate. Guvernul d-lui Iuliu Maniu nu mai poate face față răspunderii ce și-a luat? Da, în această privință toată țara este astăzi de

acord. Ne întrebăm, însă, întrucât va interveni o ameliorare a crizei, dacă bietele Corpuri legiuitoare (ce se așteaptă, oare, dela ele?) se vor deschide cu 30 zile mai târziu? Noi credem, că un timp prețios, care ar putea fi utilizat cu folos spre binele tuturor, se pierde zadarnic, acordându-se acest inutil termen de grație unei cârmuiri în descompunere, care nu mai poate evita finalul rușinosului său faliment.

Pentru a nu lăsa de-o parte nota im-pertinentă, care a urmărit pe adversarii noștri chiar și în cele mai tragice momente ale carierii lor politice, s'a scris la gazetă, că M. S. Regele va uza de prerogativa sa constituțională de a amâna Adunările cu o lună, deoarece d. Iuliu Maniu are nevoie... de un concediu. Noi credem, că a intervenit aci o regretabilă confuzie, provocată de imposibilitatea în care se găsește fostul advocat din Blaj de a prinde oarecari deosebiri de înțeles ale vorbelor românești. D. Iuliu Maniu nu va pleca în concediu, ci va fi concediat. E o nuanță.

Orbul găinilor. — Presa liberală s'a unit cu cea guvernamentală, într'o dulce și improvizată frățietate, pentru a încerca să întunece strălucitul succes al adunării partidului poporului dela Sighișoara. Numai după acest fapt puteți să judecați cât a fost de reușită întrunirea...

Încercarea ni s'a părut din capul locului foarte caraghioasă, de vreme ce toți reprezentanții ziarelor din Capitală, cari au fost de față, au depus mărturie despre ceea ce au văzut cu ochii lor Dumineca trecută la Sighișoara: câteva mii de țărani în haine de sărbătoare, venind în șiruri ordonate, cu drapele și fanfare în frunte, ascultând în perfectă disciplină cuvântările rostite și aclamând cu însuflețire pe d. mareșal Averescu. Nu-i așa, domnilor confrați? Acum, după ce s'au mai publicat la gazetă, spre documentarea tuturor, și clișeele fotografice luate cu acest prilej, și după ce opinia publică s'a lămurit pe deplin, se vede cât de colo ce gogonate au fost născocirile

idioate ale interesajilor. Dar ce importanță are mistificarea adevărului în coloanele câtorva fițuici de partid? Realitatea am văzut-o cu ochii noștri, și ne ajunge.

Totuș, ar mai fi ceva de adăugat.

Înțelegem necazul manifestat de oamenii partidului dela putere, cari nu se pot consola cu ideia, că faimoasa lor popularitate, câștigată cu fruda atâtor făgădueli mincinoase și cu răgușala atâtor coarde vocale întinse până la paroxism, s'a evaporat atât de repede, ca o avere câștigată într'o noapte de beție la masa de joc... Latifundiarilor de voturi de ieri nu le vine a crede, că Ardealul s'a trezit, și că, de data aceasta, minciuna începe să nu mai aibă crezare. Pentru a se dumiri pe de-ahtregul, ar trebui să încerce să mai dea o raită de-alungul satelor, și să ia contact cu mulțimea amețită altădată cu vorbe goale.

Răjoiala liberalilor ni se pare, însă, de-a dreptul piramidală!.. Când am citit în coloanele atât sărăcuțe ale *Nășunii*, cum se ironizează adunarea noastră dela Sighișoara (unde redactorul d-lui Alex. Lapedatu, având orbul găinilor, n'a văzut decât vreo mie de țărani), ne-am adus aminte, fără să vrem, de toate tentativele zadarnice ale partidului liberal de a descăleca dincoace de Predeal. Ne-am adus aminte, cu o profundă milă, de toate așa numitele congrese liberale, adăpostite cu teamă prin câteoa sală de cinematograf, în care frunțașii, ca să scape de manifestațiile de simpatie ale mulțimii, se furișau prin intrarea din dos. Ne-am adus aminte, că ani de zile, cu toată risipa de fonduri, nu i-a fost dat d-lui Vintilă Brătianu să glăsuiească în liniște la o singură întrunire din Ardeal. Ne-am adus aminte, de ouăle clocite sparte în capul d-lui N. D. Chirculescu la Cluj, de șarja d-lui general Moșoiu la Șimleu, de fuga foarte anticipată a d-lui I. G. Duca la Baia-Mare... Și ne-am întrebat, n'ar fi fost mai bine, dacă *Nășunea* își puna cenușe pe cap, și tăcea?

Fiindcă există o vorbă românească, foarte sugestivă, care se poate aplica minunat

în cazul de față: — Când mânânci așa iahnie, nu mai face gălăgie...

Experiența liberală. — Ziarele partidului liberal scrâșnesc furioase din dinți în fața dovezilor de încredere atât de evidente, care pornesc din mijlocul opiniei publice, îndreptându-se tot mai stăruitoare spre conducătorii partidului poporului. Marea adunare dela Sighișoara, care a demonstrat tuturor oamenilor de bună creștință noua orientare politică a mulțimilor din Ardeal, a avut, în special, darul să provoace un adevărat atac de nervi în tabăra d-lui Vintilă Brătianu. De aceea, după ridicola încercare de a bagateliza proporțiile unei demonstrații populare, pe care, din fericire, obiectivul fotografului a înregistrat-o spre documentarea cetățenilor imparțiali, a venit la rând un alt soi de critici și obiecțiuni, sortite să conteste partidului poporului dreptul la succesul definitiv.

O notă solemnă, care a văzut lumina zilei în coloanele *Viitorului*, îndrăznește, într'adevăr, să afirme, că d. mareșal Averescu n'are alte merite la activul său, pentru a preține puterea astăzi, decât evocarea eroismului ostașilor dela Mărăști, că nu înfățișează, cum s'ar zice, un program de guvernământ, și că, firește, numai partidul liberal, cu îndelungata sa practică și cu specialiștii săi în gospodărirea așezămintelor publice, ar putea să mântuie România din situația grea de astăzi.

Câte cuvinte, atâtea minciuni. Mai întâi, după cum de atâtea ori a spus-o foarte lămurit el însuș, d. mareșal Averescu n'a fost niciodată un solicitator, un competiționar, un vânător al puterii. De când a părăsit rândurile armatei, încercat de gloria celor mai curate victorii, șeful partidului poporului s'a văzut de trei chemat în fruntea trebilor țării, și, de câte și-trei ori, a răspuns la apelul ce i s'a adresat, nu mai după ce și-a întrebat mai întâi propria sa conștiință, dacă, în împrejurările date, ar putea să fie de folos intereselor

obștești. Niciodată, d. mareșal Averescu n'a afirmat, ca răposatul Ion I. C. Brătianu, că nu i se poate refuza puterea când o cere, nici n'a recurs la amenințări revoluționare, ca d. Iuliu Maniu, pentru a o smulge prin violență.

În ce privește programul de guvernământ, lucrurile sunt tot atât de limpezi. Când cărmuirea precedentă a partidului poporului, întreruptă fără veste prin lovitură știută dela 7 Iunie 1927, deschisese, după chiar spusa adversarilor, toate perspectivele de consolidare pe seama țării, ni se pare, că ar fi de ajuns să se garanteze continuarea ei, fără adausul niciunei alte făgăduieli. Dar, dacă d. Vintilă Brătianu, care crede orbește în puterea miraculoasă de tămăduire a programelor fără să mai pună chestiunea sincerității lor, ar fi citit mai cu atenție cuvântările rostite la întrunirea dela Sighișoara, ar fi văzut, că s'au arătat acolo și soluțiile practice, la care partidul poporului va recurge, dacă i se va încredința răspunderea guvernării, pentru a rezolva dificultățile speciale, care s'au mai adăugat dela 1927 încoace.

Crede cu adevărat partidul liberal, că soluțiile sale sunt mai bune? Noi ne îndoiim, și, pentru a justifica această îndoială, n'avem de oferit decât o singură pildă. Cine nu știe, că una din pricinile de căpetenie ale sărăciei care bântuie în rândurile tuturor claselor producătoare, se datorește dobânzilor exagerate, pe care nefericirii datornici sunt nevoiți să le plătească unor cămătări nesățioși. Viitorul guvern va avea misiunea de a ușura această mizerie a tuturor, printr'o serie de măsuri echitabile și chibzuite. Dar, cine s'o facă? Partidul liberal, care, cu tot angrenajul său bancar, cu toate necesitățile sale de viață, cu toată forța de care dispune, se găsește, hotărât, tocmai în tabăra capitalului exploator, pe care se cuvine să-l chemăm la realitate? Dar nu mai departe decât în ședința comitetului executiv al partidului liberal, care s'a finit deunăzi, s'au ridicat glasuri de protestare, arătând că orice ac-

țiune de captare a simpatiilor populare din partea oamenilor d-lui Vintilă Brătianu va fi zadarnică, atâta vreme cât cele mai cămătărești instituții de credit din țară sunt tocmai băncile liberale!

Ziarele partidului cântă, deci, de geaba, osanale experienței pe care o reprezintă șefii lor. Țara, la rândul ei, a făcut destulă experiență cu partidul liberal. Nu-i de mirare, că nu manifestă câtuș de puțin dorința de a se da atât de repede, din nou, pe mâna lui...

Schimbarea la față. — Într'un comunicat, publicat zilele trecute în „Viitorul”, partidul liberal declară, foarte solemn, că nu primește lecții de dinasticism dela nișmenii, și se indignează grozav, că se mai găsesc oameni cari suspectează loialitatea sa față de Regele țării.

Iată o declarație surprinzătoare și o indignare cam pripită. Să recapitulăm puțin.

Toate partidele și grupările politice românești, precum și reprezentanții minorităților naționale și confesionale, și-au dat mâna pentru a asigura succesiunea la tron a Regelui Carol al II-lea, căruia i se cuvenea de drept, în calitate de „*coborător direct și legitim, în ordine de primogenitură bărbătească, al Regelui Ferdinand I.*”

Greșeala, *errare umanum est*, a fost astfel reparată. Ea n'a fost însă reparată de acei cari au inspirat-o, căci aceștia au perzistat, *perseverare diabolicum*, în rătăcirile lor.

Liberalii au considerat dela început masele act înfăptuit în prima zi de Rusaliu drept „*cea mai primejdioasă aventură*”. A spus-o dl Vintilă Brătianu în întrunirile comitetului executiv din 7 și 9 Iunie, în ajun și a doua zi după proclamarea Suveranului legitim al României întregite. Dl I. Nistor dela Cernăuși l-a calificat drept „*act de operetă din care nu lipsește avionul*”, doctorul Demetrescu Brăila drept „*uzurparea unui tron*”, iar generalul Mihăescu l-a asemuit cu ceia ce se petrece în Afghanistan. — „*Dar nici*

acolo tatăl n'a luat tronul fiului său!" a exclamat generalul, în aplauzele entuziaste ale liberalilor.

Entuziaste? De ce? Entuziasmul se manifestă de obicei în ocazii de mare bucurie, iar nu atunci când se produce o „aventură“, care este „tot ce poate aduce mai mult rău consolidării noastre naționale și situației țării în toate privințele“. Aceste cuvinte au fost pronunțate de subșeful partidului liberal, dl I. G. Duca, și au produs iarăș entuziasm, după cum scria *Viitorul*.

Veți spune, desigur, că de-aastăvără, de când au fost roșite aceste cuvinte, — și au răsunat aceste aplauze, — a trecut foarte, foarte multă vreme, și că, odată cu venirea toamnei indignarea liberalilor împotriva Coroanei s'a mai domolit. Se poate. Înclinăm, chiar, să credem că o adevărată schimbare la față a intervenit în tabăra dlui Vintilă Brătianu. Nimeni nu poate fi obligat, însă, să se lase în acelaș timp convins de sinceritatea unei atât de repezi reveniri.

Să nu se supere *Viitorul*. Nouii convertiți se cuvine să fie finuși puțin la carantină. . .

Atitudini pătimeșe. — Liberalii protestază împotriva unui ordin cu adevărat surprinzător al ministerului Muncii, care, în urma hotărârii înțelepților săi conducători de astăzi, a refuzat să aprobe lansarea listelor de subscripție pentru ridicarea unui monument lui Ion I. C. Brătianu la Câmpulung. Protestarea ni se pare foarte îndreptățită. Pătima politică nu se cuvine să meargă atât de departe.

Dar cum ar putea să justifice, aceiași liberali, tonul mai mult decât necuviincios, pe care *Națiunea* lor din Cluj îl întrebuința deunăzi, vorbind despre d. mareșal Ave rescu? Cum se potrivesc insultele publicate în această fițuică a dlui Alex. Lapedatu, cu figura curată a învingătorului dela Mă-

răști, al cărui nume a intrat de pe acum în istorie, înconjurat de strălucitoare aureolă a recunoștinței naționale. Pasiunea luptelor dintre partide scuză, oare, insultele primului mucos, căruia i se pune un condei în mână?

Înainte de a cere altora să respecte gloriile sale familiare, partidul liberal ar trebui să înceapă, deci, prin a respecta el însuș meritele câștigate în serviciul țării de proprii săi adversari. Alminteri, riscă să i se plătească și lui cu aceeaș măsură. Evident nu putem să aprobăm gestul meschin al cărmuitorilor actuali, cari încearcă o asemenea ridicolă răzbunare postumă împotriva fostului prim-ministru al României dela 1916. Dar ne aducem aminte de o vorbă înțeleaptă: — „Cine seamănă vânt, culege furtună“...

Politică și biserică. — Foaia politică-bisericească *Unirea* din Blaj continuă cu o ciudată stăruință opera de propagandă în favoarea partidului național-țărănesc, deși, în calitatea sa de organ al mitropoliei greco-catolice, s'ar cuveni să păstreze o completă neutralitate față de frământarea laică a vieții noastre publice.

Am mai avut prilejul să scoatem la iveală și altă dată neregularitatea acestei atitudini. Vrea să facă politică militantă, biserica unită din Ardeal? Iși leagă ea toate interesele sale de soarta partidului dlui Iuliu Maniu? Așa ceva nu-i cu puțință, fără serioase riscuri pentru ziua de mâine. Atunci? Pentruce *Unirea*, condusă de canonicul Alexandru Russu și susținută din abonamentele *impuse parohiilor* din întreaga dieceză, se transformă într'un veninos pamphlet guvernamental? Cum de nu se face rânduială în redacția respectivă?

Va trebui să se lămurească într'o zi și această chestiune. În ceeace ne privește, ne vom lua în scurtă vreme sarcina să rezolvăm echivocul, după cum am mai rezolvat și altele. *Unirea* ne interesează prea puțin, dar socotim că mitropolitul dela Blaj va trebui să pună ordine printre subalternii săi.